

Jaarverslag bestuur 1 juli 2018 - 30 juni 2019

Algemeen

Dertig jaar geleden, op 1 juli 1988, is de vereniging opgericht. Weliswaar geen 'officieel' te vieren jubileum, maar het was wel een reden om daar even bij stil te staan in het programma van de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 13 november 2018.

Naast de presentatie van een nieuw boek, voor een 'jubileumprijs', werden na de pauze foto's getoond door leden van de Fotoclub FWG, foto's die ook zijn gemaakt voor het nieuwe boek. En bij de koffie/thee werd iets extra's aangeboden.

Zoals ook al in eerdere jaarverslagen is aangegeven, zijn het bestuur maar ook de vrijwilligers, erg tevreden met de mogelijkheden die we hebben in School 7. De centrale bibliotheek werd, het is vanzelfsprekend al breed uitgemeten, op 28 augustus 2018 in Kuala Lumpur uitgeroepen tot de 'beste bibliotheek van de wereld'. Ook het bestuur van de HHV was met trots vervuld. In het programma van de ALV na de pauze was een videoverslag van de prijsuitreiking opgenomen. Inmiddels is het vierde huurjaar voor School 7 ingegaan. Met zowel het gemeentebestuur als met de directie van Woningstichting Den Helder zijn gesprekken gaande om de geweldige ondersteuning die de vereniging van beide organisaties ontvangt in de kosten van huisvesting, vanaf 1 april 2020, de ingangsdatum van een nieuwe huurperiode, te continueren.

Op de diverse activiteiten van de vereniging in het afgelopen jaar wordt hieronder ingegaan.

De bolder

Zeestad BV heeft het initiatief genomen tot het ontwerpen en plaatsen van de bolder; Ko Minneboo, Maarten Noot en Rens Schendelaar hebben dit initiatief voortvarend opgepakt. Zij hebben de teksten aangeleverd, waarmee de kunstenaar aan de gang ging. Die teksten verwoordden de maritieme geschiedenis van de stad en zijn in reliëf aangebracht op de zogenoemde dubbele bolder, het maritieme icoon nabij het station. Op 31 augustus 2018 is dit icoon, dat het historische verhaal van de zeestad Den Helder vertelt, gepresenteerd, mede als onderdeel van het feestelijke weekeinde 'Tien jaar Stadshart'.

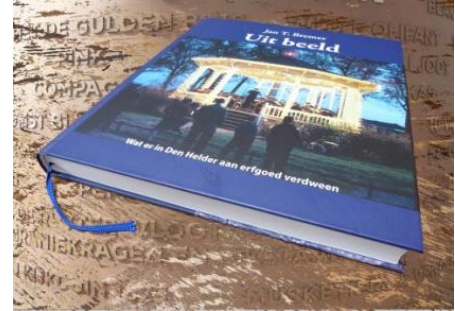
Historische fotoroute

In de vorige verslagperiode is gemeld dat de HHV in het zgn. Cultuurcafé als een van de drie winnaars werd uitgeroepen van een gedeelde Cultuurprijs 2018. Samen met de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis (HVSG), de Stichting Afgestoft en Citymarketing Den Helder is in het verslagjaar gewerkt aan een 'historische fotoroute'. Deze route bestaat uit panelen die op zeventien locaties in de binnenstad laten zien hoe het er daar vroeger uitzag. De HHV heeft foto's aangeleverd en namens de HHV schreef Rens Schendelaar een aantal teksten voor die panelen. Het ontwerp, dat is voorgelegd aan de gemeente, heeft een chique uitstraling. Maar, helaas, het is nog niet gekomen tot de uitvoering ervan.

Nieuw boek

Zoals in het vorige jaarverslag al was aangegeven, is er veel energie gestoken in de voorbereiding van een boek. Tijdens de ALV werd het nieuwe boek van Jan Bremer

'Uit Beeld, wat er in Den Helder aan erfgoed verdween' feestelijk gepresenteerd. Dit 28^e boek in de Helderse Historische Reeks, is met 89 'verhaaltjes' en maar liefst 440 foto's gebaseerd op de gelijknamige rubriek in de Helderse Courant. Het boek is door de schrijver opgedragen aan zijn vrienden Maarten Noot en Piet Zeeman, die weer vele uren hebben besteed aan de samenstelling ervan. Voor leden van de HHV werd de 'jubileumprijs' vastgesteld op vijftien euro. In februari van dit jaar bleek het boek al uitverkocht.

'Levend Verleden'

De redactie van het verenigingsorgaan is het weer gelukt om vier maal een nieuw blad te laten verschijnen.

Overigens is het wel aardig om nog eens stil te staan bij de naamgeving van ons blad. Medio 1989, er waren al enkele nummers verschenen, riep de toenmalige redactie een prijsvraag uit onder de (toen) ongeveer 370 leden om een naam voor het blad te bedenken. Na een tweede oproep, de jury achtte de na een eerste oproep aangedragen dertien voorstellen niet geschikt, werd de prijswinnaar bekend gemaakt: de heer Kl. Jellema won met de naam 'Levend Verleden'.

Beeldbank

De Beeldbank is naast het archief 'het kloppend hart' van de vereniging. Vaak wordt een beroep gedaan op een van de vele tienduizenden foto's uit dit bestand, vanzelfsprekend ten behoeve van diverse publicaties in verenigingsblad, lokale pers, maar ook voor lezingen, fotopresentaties op bouwschuttingen en voor overige presentaties. Met regelmaat worden op verzoek ook foto's beschikbaar gesteld aan particulieren.

In dit verband kan genoemd worden een nieuw initiatief van het gemeentebestuur om 'diamanten echtparen' gezamenlijk feestelijk te ontvangen. Zo zijn aan het einde van het verslagjaar voor zo'n bijeenkomst foto's beschikbaar gesteld die een beeld geven van Den Helder in het jaar 1959, ofwel zestig jaar geleden.

Voor een aantal zogenoemde werkstations van de Beeldbank in de verenigingsruimte en bij enkele medewerkers thuis is nieuwe hard- en software aangeschaft ten behoeve van de opslag van foto's en het doorzoeken van het grote bestand.

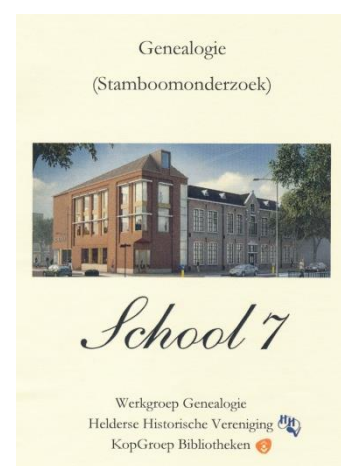
Werkgroep genealogie

Op deze plaats achten wij het informatief om eens uitvoeriger stil te staan bij de vele, maar niet altijd zichtbare of bekende activiteiten van de werkgroep genealogie. Deze werkgroep is voortgekomen uit de afdeling Den Helder e.o. van de Nederlandse Genealogische Vereniging. Kort na de verhuizing van de HHV uit het gemeentehuis naar School 7 is de werkgroep voortgegaan als een afdeling binnen de HHV.

De werkgroep, opgericht in 1966, heeft inmiddels 365.000 stamboomgegevens en een interessante bibliotheek samengesteld; een enorm intensief werk dat vele jaren heeft geduurd. En nog steeds krijgen medewerkers van de werkgroep familiegegevens van personen die dat met de werkgroep willen delen, alles in het volste vertrouwen dat heel zorgvuldig omgegaan wordt met de informatie die zij krijgen.

In het verleden is een aantal jubileumuitgaven samengesteld met genealogieën en wetenswaardigheden over interessante Helderse families.

Eén van de belangrijkste uitgaven is geweest die over de Joodse gemeenschap in Den Helder vóór de Tweede Wereldoorlog. Deze uitgave had als titel 'Geboren in Den Helder en omgekomen in

concentratiekampen'. Uiteindelijk is hieruit voortgekomen het leggen van de zogenoemde 'herdenkingsstenen' op adressen waar deze slachtoffers gewoond hebben.

Voorts heeft de werkgroep in het kader van 'Honderd jaar vrouwenkiesrecht' in het afgelopen seizoen een lezing samengesteld en verzorgd met foto's, geluidsfragmenten en filmpjes (zie ook: lezingen). De werkgroep heeft meegewerkt aan verzoeken van de samenstellers van het televisie-programma 'Verborgen verleden', door het leveren van oude Helderse genealogische gegevens over deelnemers aan dit programma. En de Vlaamse Historische Vereniging heeft de werkgroep benaderd om een artikel over te mogen nemen dat eerder was gepubliceerd in het genealogisch blad 'Noordkopstukken'. Het betrof hier nazaten die na vele omzwervingen in Den Helder terecht waren gekomen, van de familie Charlemaein/Sarlemijn. De genealogische gegevens hadden hun belangstelling gewekt, omdat dit een gevluchte piratenfamilie betrof uit Dunkerque/Duinkerken. Hieruit blijkt wel dat het werk van de betreffende medewerkers veel meer inhoudt dan het samenstellen van een genealogie over een familie. Elke dinsdagmiddag kan men terecht in de verenigingsruimte van de HHV, waar een aantal werkgroepleden aanwezig is.

Naast de activiteiten van de hierboven bedoelde werkgroep fungeert ook nog de Werkgroep digitalisering ten behoeve van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA). Het gaat hier om bijvoorbeeld registers van de burgerlijke stand, bevolkingsregisters en notariële registers en nog vele andere registers. Aan de hand van deze registers, aangeleverd via een digitaal bestand, worden persoonsgegevens ingevoerd, die na verwerking en terugkoppeling, via de site van het Regionaal archief Alkmaar, bekeken en opgevraagd kunnen worden voor genealogisch onderzoek. Via deze werkwijze komen de medewerkers soms leuke wetenswaardigheden en namen van families tegen die al heel lang in deze regio wonen. Ook dit is een project van jaren! Door heel Noord Holland werken vrijwilligers alleen thuis of samen op een afgesproken locatie om dit te verwezenlijken. Tot slot: voor beide werkgroep zijn nog steeds vrijwilligers nodig.

Fotoarchief van de oud-stadsfotograaf Dick van Loon

In samenwerking met het RAA hebben enkele medewerkers van de HHV een bijeenkomst bijgewoond over de start van een omvangrijk project, namelijk het registreren van alle foto's (negatieven) en het vervolgens selecteren van, uit historisch oogpunt, de meest interessante negatieven uit de zeer omvangrijke nalatenschap van deze bekende fotograaf. Het scannen van de geselecteerde negatieven zal te zijner tijd, op kosten van het RAA, worden uitgevoerd door het gespecialiseerde bedrijf Picturae te Heiloo. Al met al is dit een tijdrovend project.

Lezingen en andere presentaties en activiteiten

Tijdens het verslagjaar zijn door Ko Minneboo, Maarten Noot, Jan de Vrij, Bert Weerstand, Gouke Geus en Ab van de Walle lezingen en filmvoorstellingen verzorgd in Zaal 7 van de bibliotheek, zowel 's middags als, voor het eerst, ook in de avond. De lezingen hadden als onderwerp 500 jaar Den Helder, 100 jaar militair vliegveld De Kooy, de geschiedenis van de visserij, Den Helder in vogelvlucht en de Helderse Zeedijk. Door de dames Afra Carsjens en Marijke Feenstra van de werkgroep genealogie is, samen met Ko Minneboo, een lezing verzorgd over het thema '100 jaar sterke vrouwen in Den Helder'. De heer Brink gaf een lezing over Engelandvaarders en archeoloog Gerard Alders over de archeologie van Den Helder en omstreken, met de nadruk op De Torp in de wijk De Schooten.

In de loop van het verenigingsjaar heeft het bestuur het besluit genomen om de toegangsprijs voor de lezingen met een euro te verhogen tot €4,50 (incl. koffie/thee)

HHV-lid Wout Smit heeft op de Open Monumentendag 2018 in School 7 een lezing verzorgd over kroonprins Wilhelm van Pruisen. Op deze dag hebben vrijwilligers van de HHV in dit gebouw rondleidingen verzorgd. Ko Minneboo heeft in de loop van het jaar ook op diverse andere locaties lezingen verzorgd over de Wederopbouw van Den Helder en over '200 jaar

Noordkop', en Maarten Noot over het vroegere winkelgebied KSK. Nico Bais heeft een lezing verzorgd over de visserij.

Rens Schendelaar (redactielid Levend Verleden) is medeauteur van het boek 'Onze Indische buurten' met het hoofdstuk: 'Den Helder – Marinestad vanaf de Gouden Eeuw verbonden met Indië'. Het boek beschrijft alle Nederlandse gemeenten met een Indische buurt en verschijnt landelijk in 2020. (zie info@indischebuurten.nl).

De vereniging heeft aan de betreffende kunstenaars beelden geleverd over en contacten gelegd met de visserij voor de Licht-kunstroute. Vanaf 15 december 2018 werden in dat kader beelden geprojecteerd op de gevel en de toneeltoren van theater De Kampanje. De HHV was met een ruime stand, mede dank zij de genealogische werkgroep, vertegenwoordigd op de 55+ beurs, die in oktober 2018 is gehouden in de Stadshal.

Vaandel

Het bestuur heeft ingestemd met de tijdelijke opslag van het gerestaureerde vaandel Liedertafel (oorspronkelijk: mannenzangvereniging) van het Koninklijk Helders Mannenkoor, met bijbehorende vaandelstok en -kast.

De HHV heeft weliswaar geen museale functie en evenmin deskundigheid met betrekking tot een meer optimale opslag en onderhoud ervan, maar er waren bijzondere omstandigheden om dit vaandel tijdelijk in bewaring te nemen. Genoemd koor is, naast de Vrijmetselaarsloge en (het departement Helder van) de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, een van de oudste verenigingen van de stad.

Atlantikwall Centrum

Op 23 mei 2019 is het Atlantikwall centrum geopend. Het centrum is gehuisvest in het voormalige logementgebouw van de Duitse Marine in Huisduinen, meer bekend als 'het Casino'. In het centrum wordt het verhaal van de Atlantikwall vanuit verschillende perspectieven verteld. De HHV heeft aan de inrichting een bijdrage geleverd.

'Den Helder op de kaart'

Zoals bekend is *Den Helder op de kaart* een online stadskaart die het erfgoed van de stad zichtbaar maakt. De 13 thema's op deze online-kaart, waaronder bijvoorbeeld het in mei 2018 opgenomen thema over de Tweede Wereldoorlog, worden regelmatig aangevuld met foto's en teksten door Jan de Ruiter en Peter Leijdeckers. Momenteel zijn 573 items opgenomen.

Website www.heldersehistorischevereniging.nl - contactformulier

Ook nu kwamen weer de nodige verzoeken om inlichtingen binnen via het contactformulier op de website van de vereniging.

Om een indruk te geven volgt er hier een aantal voorbeelden. Vanzelfsprekend hebben veel verzoeken betrekking op foto's van woningen, straten, winkels, enz. In de meeste gevallen kan aan dergelijke verzoeken worden voldaan. Daarnaast komen er vragen binnen in verband met de evacuatie in oorlogstijd of scheeps-ongevallen. Gevraagd werd om straatnamen en locaties uit het begin van de 19^e eeuw in verband met het maken van een historische thriller. Ook vaak voorkomend: informatie over het werk van vaders, of verre voorouders, bijvoorbeeld overgrootvader die begin 19^e eeuw bij de douane werkte: waar woonde hij? Of over vader, die de kettingpont bediende bij De Kooy in 1918. Hoe zat de gemeentepolitiek in elkaar, tussen beide wereldoorlogen? Heeft u bouwtekeningen van de vuurtoren? Welke schepen lagen voor de oorlog in de haven van Soerabaja? En waarom moesten de loodsen omstreeks 1850 verhuizen van Texel naar Den Helder?

Schenkeningen aan de vereniging, maar ook: aankoop

De vereniging mocht een aantal schenkingen ontvangen, zoals een kwalitatief goede video-recorder, oude politiefoto's, diverse boeken en, heel bijzonder, van de Historische Vereniging Wieringen ontvingen wij het 'weekblad voor het Tivoli-theater van 7 mei 1926' (films, met live muziek).

Vermeldenswaard is ook een financiële schenking van de inmiddels opgeheven reüniecommissie van de voormalige Rijks-HBS. Dat werd gevierd met een bijzonder 'petit-fourtje' bij de koffie.

Aankoop. De vereniging ontvangt niet alleen giften, maar in het afgelopen verenigingsjaar is ook besloten tot een aankoop. Weliswaar is dit niet gebruikelijk maar het aangeboden was zo interessant dat tot aankoop is besloten. Het betreft naslagwerken over Den Helder en Fort Erfprins, waaronder het geheime aantekenboekje van de Helderse stellingcommandant W.H. Doorman tijdens de mobilisatie 1939-1940 met gegevens van de kustbatterijen en zijn belevenissen inclusief zijn order tot vernietiging van het geschut tijdens de Duitse inval.

Projectwinkel Stadshart

In tegenstelling tot andere jaren was de Projectwinkel Stadshart tijdens het verslagjaar in de Spoorstraat 35 (in 2018) alleen tijdens de Juttersmarkten geopend. Vrijwilligers hebben uitleg gegeven over de nieuwbouwprojecten in en rond het centrum van de stad, mede aan de hand van de grote maquette van het stadshart. In juni 2018 werd duidelijk dat het pand aan de Spoorstraat ontruimd zou gaan worden en dat de maquette zou worden verplaatst naar het winkelpand aan de Beatrixstraat 5, eigendom van Helder Vastgoed BV. Die ruimte wordt gedeeld met 'Het Huis van de Wind', een informatiecentrum van vier lokale organisaties, en met een vacaturewinkel van de Koninklijke Marine. Op zaterdag 12 januari 2019 is de nieuwe Projectwinkel weer geopend.

Leden en vrijwilligers

Het ledenaantal van de vereniging stabiliseert zich al enige jaren rond de 800. Wij blijven aandacht vragen voor het instromen van nieuwe, en vooral ook jongere leden. Ook nu vragen wij weer de medewerking van onze leden om de contributie via automatische incasso te mogen ontvangen. In Levend Verleden is al eerder een oproep geplaatst om zo veel mogelijk een e-mailadres op te geven (opgave richten aan: leden.hhv@gmail.com). Op deze wijze kunnen we snel nieuwswaarde met onze leden delen! In het blad van juni 2018 is een oproep geplaatst voor nieuwe vrijwilligers.

Het bestuur

In de jaarvergadering van 13 november 2018 zijn de bestuursleden mevrouw E.M. (Liz) van der Star en de heer J. (Jan) van Herwijnen (secretaris) herbenoemd. Daarnaast is de heer Ab van de Walle benoemd als lid van het bestuur. Het bestuur bestaat voorts uit de heren F.H.A. (Frans) van de Wetering (voorzitter), A.J. (Jaap) Warbout (penningmeester), N.A. (Nico) Bais (vicevoorzitter), M. (Maarten) Noot, A.W.P (Arie) van der Ree en J.H. (Hans) Swagerman. Het bestuur vergadert eens per maand; daarnaast zijn er vanzelfsprekend contacten op diverse dagen in de week, onder andere wanneer de vrijwilligers actief zijn met het beeld- en geluidarchief en de bibliotheek.

Door de Algemene Ledenvergadering van 13 november 2018 is een gewijzigd Huishoudelijk Reglement vastgesteld.

Begraafplaats

Zoals in het vorige jaarverslag al is vermeld hebben de contacten met het bestuur van de Stichting Historische Grafmonumenten geleid tot de bestuurswisseling van de stichting met als uiteindelijke doel dat deze stichting als onderdeel op zal gaan in de HHV. Wij hechten veel waarde aan de instandhouding van dit voor Den Helder zo bijzondere, maar toch ook relatief onbekende erfgoed.

De heren Nico Bais, Arie van der Ree en Jaap Warbout hebben als voorzitter, respectievelijk als secretaris en als penningmeester plaats genomen in het bestuur. De heren Jan Bremer en Ben Mooiman zijn teruggetreden. Jack Ambriola en Maarten Noot continueren hun functie in het bestuur.

Doelstelling van de stichting Historische Grafmonumenten is, naast het herstellen en onderhouden van de grafmonumenten, ook het geven van bekendheid aan het historische gedeelte van de begraafplaats.

Op 25 mei 2019 is de zogenaemde historische gedenktuin op de Algemene begraafplaats geopend.

Deze tuin is een gezamenlijk initiatief van de genoemde stichting en het team Wijkbeheer van de gemeente Den Helder en met bevoegde ondersteuning van mevrouw Anita van Breugel van Bureau Cultuurhistorie.

De officiële opening werd verricht door Anita van Breugel, wethouder Peter de Vrij en Nico Bais in zijn hoedanigheid van voorzitter van de stichting.

Restauratiebudget. In het vorige jaarverslag is gemeld dat de gemeente Den Helder voor vijf jaar in totaal € 50.000,- beschikbaar heeft gesteld voor de restauratie van grafmonumenten. De gemeente blijft beheerder van die financiële middelen. In het Beleidskader cultureel erfgoed (gemeenteraad, oktober 2017) is aan de HHV een adviserende rol toebedeeld.

Tot slot

Wij spreken onze dank uit aan de redactie van ons blad, aan de vrijwilligers en sponsoren en adverteerders, maar ook aan het gemeentebestuur, aan de directie van Woningstichting Den Helder en aan de directie en medewerkers van KopGroep Bibliotheken voor het in ons gestelde vertrouwen.

Wij bedanken ook al onze leden. Met zijn allen zijn wij tenslotte een gezonde en boeiende vereniging.

Juli/augustus 2019 / bestuur HHV